

Innhold

Oversikt over tabeller og illustrasjoner	11
Forord	13
DEL 1 INNLEDNING	17
Kapittel 1	
Markedsretting, konkurranse og valgfrihet i den norske grunnskolen	19
NPM og markedsretting – hva er det, og hvordan har det kommet til uttrykk?	20
Markedsretting i en norsk og nordisk kontekst	22
Kommunale variasjoner	27
Et tidsbilde av Oslo-skolen 2013–2016	28
Enhetsskolen, fellesskolen, skolen	31
Konsekvenser av NPM og en markedsrettet skole	34
Fritt skolevalg og segregering	34
Mål- og resultatstyringens betydning for pedagogisk praksis	36
Internasjonal forskning	37
Forskningsperspektiv og analysestrategier	39
Å studere politikk i praksis – en kontekstuell tilnærming	41
Datagrunnlag	43
Oppbygging av boka	47

**DEL 2 KONKURRANSEMEKANISMER
I UTDANNING** 51
Ingvil Bjordal

Kapittel 2

Valgfrihet og polarisering mellom skoler 55

- Fritt skolevalg i en delt by 58
- Ulike erfaringer med fritt skolevalg 60
- Valgte skoler: «hvite skoler» med stabilt elevgrunnlag 61
- Skoler som velges bort: «brune skoler» med høy mobilitet ... 64
- Skoler som både rekrutterer og mister elever 67
- Polarisering og utvikling av lokale skolemarked 68
- Svekkede vilkår for integrering 70
- Elevgrunnlagets betydning for valg og bortvalg av skole 73
- Valgfrihet i utdanning og sosial segregering 74

Kapittel 3

Elevøkonomien 76

- Elevøkonomien – økonomiske insentiver for praksis 77
- Delegert budsjettansvar og stykkprisfinansiering
i Oslo-skolen 79
- Økonomiske forskjeller mellom skoler 81
- Å rekruttere og beholde «riktige elever» 85
 - Seleksjon av elever 86
 - Intern prioritering av attraktive elever 89
- Pedagogisk-økonomiske prioriteringer 93
 - Nedprioritering av undervisning som ikke har sterk
lovhjemmel, og som er ressurskrevende 94
- Oppsummering – elevøkonomien i teori og praksis 97

Kapittel 4

Offentlig innsyn og publisering av resultater på skolenivå 100

- Publisering av skolerestultater – politisk og ideologisk
begrunnelse 102
- Offentliggjøring av skoleinformasjon i en norsk kontekst
– begrunnelser og praksis 104

Publisering av tall i Oslo-skolen	106
Utvalg av informasjon	107
Sammenligning av Oslo-skoler	108
Offentlig innsyn i skolens virksomhet	109
Snever framstilling	110
Mistillit til tallene	111
Rangering av skoler	113
Å bli hengt ut i media: «naming and shaming»	113
Støy	116
Stimuli for bedre og mer effektiv praksis?	118
Personlige omkostninger	121
Konstruksjon av «gode» og «dårlige» skoler	122
Avslutning	125

DEL 3 RESULTATSTYRING OG PEDAGOGISK KULTUR 127

Cecilie R. Haugen

Ulike formål og mulige problemer med resultatstyring	130
Balansert målstyring	132
Balansert målstyring i Oslo-skolen	133
Prøveplaner	134
Lederoppfølging	135
Lønnsfastsettelse i Oslo-skolen	136
Forskningsfokus	136

Kapittel 5

Relasjon og kommunikasjon mellom aktører i skolen 138

Innledning	138
Teoretisk innramming	139
Svak rektorstemme med svakt eget budskap	141
Svakere lærerstemme med svakere budskap	145
Stabilisering og destabilisering av rektors og læreres rolleforventninger	147
Resultatrangeringer virker stabiliserende	148
Utviklingsarbeid og samarbeid virker stabiliserende	150

Profesjonell identitetskonflikt virker stabiliserende	151
Hard makt, døende motstand og resignasjon	153
Oppsummering av relasjoner og kommunikasjon	156
Diskusjon	157

Kapittel 6

Kunnskap og pedagogikk	161
Prioritert og nedprioritert kunnskapsinnhold	164
Pedagogikken	168
Tydelige forventninger med økt fokus på mangler	169
Høye og ofte standardiserte tempoforventninger	172
Teaching to testing	173
Standardisert undervisning	175
Nivådifferensiering	179
Prioritering av elever som lett kan bedre statistikken	180
Oppsummering av kunnskapsmessige og pedagogiske prioriteringer	181
Diskusjon	183

Meldinger til Foreldreopprøret i Osloskolen	188
--	------------

Kapittel 7

Den brukererfarte politikken: foreldreopprør i Osloskolen	191
Sosial bakgrunn og verdier	192
Beskrivelse av Foreldreopprøret	194
Foreldreopprørets erfaringer med BMS og brukermedvirkning	195
For ensidige kunnskapsprioriteringer	195
For sterk ytre styring og resultatorientering	196
For høyt prestasjonspress og for hard vurderingspraksis for elevene	198
«Evidensbasering» og standardisering lukker dialog og innskrenker handlingsrom	200
Ensretting i skoler gir ufritt skolevalg	202
Manglende rom for meningsbrytning/kritikk	204
Oppsummering	206
Diskusjon	207

DEL 4 AVSLUTNING	209
Kapittel 8	
Fra fellesskole til konkurranseskole?	211
Hvordan påvirkes ulike sider ved skolen med markedsretting?	213
Hvordan utfordres og endres fellesskolen med markedsretting?	217
Den sosiale dimensjonen	217
Ressursdimensjonen	219
Den kulturelle dimensjonen	220
Ulikhetsdimensjonen	221
Konkurransesetatens skole	223
Avslutning	225
Vedlegg	229
Oversikt over vedlegg	229
Oversikt over lærere og rektorer som er intervjuet i studiene	230
Analyse av pedagogisk kultur	231
Sluttnoter	237
Litteraturliste	240
Offentlige dokumenter	252
Nasjonale	252
Kommunale	253
Stikkordregister	256